

Astroloji bir bilim midir?

Prof. Dr. Fikri Akdeniz

Astronomi ve astroloji birbiriyle bilerek karıştırıldığı için önce Astronominin ne olduğunu açıklayacağım.

Astronomi (Gök bilimi): Kökenleri, evrimleri, fiziksel ve kimyasal özellikleri ile gök cisimlerini açıklamaya çalışmak üzere gözleyen bilim dalıdır. Astronomi, evrendeki Dünya atmosferinin ötesindeki her şeyin incelenmesidir. İlgilenilen nesnelere arasında güneş, gezegenler, ay, yıldızlar, bulutsular, galaksiler ve kuyruklu yıldızlar bulunur. İlgili fenomenler (görünüşü, olgu) arasında süpernova patlamaları, gama ışını patlamaları, kuasarlar, pulsarlar ve kozmik mikrodalga arka plan radyasyonu yer alır. Ayrıca, uzak galaksiler ve küçük parçacıklar gibi yalnızca teleskoplarla veya diğer araçlarla görebildiğimiz nesnelere de içerir. Daha genel olarak astronomi, Dünya atmosferinin ötesindeki her şeyi inceler. Yenilikçi stratejilerin kullanımı ve farklı akademik alanlardaki iletişim sayesinde büyük ilerleme kaydedilmiştir. Gökbilimciler gök cisimlerinin konumlarını, hareketlerini ve özelliklerini inceler. Astronomlar, geniş araştırmayı uzman bilgisayar programları ve ölçüm araçları kullanarak yönetiyor. Teleskoplar ve uydular genellikle bilgi toplamak ve incelemek için kullanılır. **Kozmoloji evreni bir bütün olarak inceleyen bir astronomi dalıdır. Gök cisimlerindeki kuvvetler ve enerjilerle ilgilenen bilim dalı ise astrofiziktir.**

Astronomi en eski doğa bilimlerinden biridir. Kayıtlı tarihteki ilk uygarlıklar, gece gökyüzünün sistemli gözlemlerini yaptılar. Bunlar arasında Babilliler, Yunanlılar, Hintliler, Mısırlılar, Çinliler, Mayalar ve Amerika'nın birçok eski yerli halkı vardır.

Astroloji, yıldızların ve gezegenlerin ve bunların birbirleriyle olan konumlarının bireyleri ve birey gruplarını etkileyebileceği ve bu verilerin bir kehanet biçimi olarak, geleceği tahmin etmek için kullanılabilmesi inancıdır. Astroloji, Türk Dil Kurumu'na göre "Yıldız falcılığı" olarak yorumlanmaktadır. Oxford Dictionary ise biraz daha genel bir tanım kullanarak; "Göksel cisimlerin hareketi ile göreceli pozisyonları ve bunların insan hayatı üzerindeki varsayılan etkilerin incelemesidir" diye yazmıştır.

Astroloji bir bilim dalı mıdır?

Astroloji, çok eskiden beri insanların geleceği bilme, geleceği tahmin etme kaygısından kaynaklanan bir uğraşı olarak görülüyor. Bilimde hiçbir temeli yoktur. Astroloji, evreni açıklamak için hiçbir açıklayıcı güce sahip olmadığı için bilim topluluğu tarafından reddedilmiştir. Hipoteze dayalı, ancak tutarlı destekleyici kanıtlara sahip olmayan disiplinlere **sözde bilim** denir. Astroloji bunlardan biridir. Bilim, astrolojiyi ciddiye almaz çünkü astroloji iddiaları bilimsel yöntemlerle olumlu olarak kanıtlanamaz. **Akademik anlamda baktığımızda bir sözde bilimdir.** Çünkü yanlış iddialarla insanları kandırmaya yönelik bir uğraşıdır. Dolayısıyla sözde **bilim** olduğu için akademide de yeri yoktur. **Astroloji** gezegenlerin takımyıldızları içindeki hareketlerine bakıyor. Astroloji, bu hareketlerin ve özelliklerin Dünya'daki insanları ve olayları nasıl etkilediğini incelemeye çalışır. Gök cisimlerinin konumu ve hareketlerinden yola çıkarak insanoğlunun günlük yaşamı ve hatta geleceği hakkında tahminlerde bulunur. Astroloji, birçok kişi tarafından insanların beyinlerini yıkamak ve onlara hayatta ne olacağını söyleyeceğini düşünmek için yıldızların ve gezegenlerin konumlarına dayanan bir sözde bilimdir.

Astroloji ve astronomi arasında bir ilişki var mı? Sadece gezegenler ve takımyıldızlar (*Takım yıldızı modern astronomide artık Uluslararası Astronomi Birliği'nce 44 tanesi kuzey yarımkürede ve diğer 44'ü de güney yarımkürede olmak üzere belirlenmiş gökyüzünün bölündüğü 88 alandan her birine verilen isimdir*) astronomi ve astrolojinin ilişkili olduğu yerdir. Görünüşe göre, orada da bitiyor. Astronomi herkes için aynıdır ama astroloji herkes için tamamen farklıdır. Bir gezegenin veya takımyıldızın sizi etkilemesi için hiçbir neden yoktur. Yıldızlar bizi etkileyemeyecek kadar uzaktadır. Bize en yakın yıldız yaklaşık olarak 4 ışık yılı (1 ışık yılı **yaklaşık 9,46 trilyon kilometre** ($9,46 \times 10^{12}$ **km**)) uzaktadır. 17. yüzyıla kadar astronomlar, astrolog olarak da çalışıyorlardı. Bilim dalları geliştikçe ve gök cisimlerinin hareketleri fizik yasaları ile anlaşılıp yeryüzünde ve gökyüzünde aynı yasaların (Newton yasaları) işlediği anlaşıldıktan sonra astronomi ile astrolojinin yolları ayrıldı. Astroloji halk kültüründe yaşamını sürdürdü. Uygun halk deyimleri üretilmesi gecikmedi: fala inanma, falsız da kalma yani bir sosyalleşme ve hoşça vakit geçirmek için hala revaçta ise de hiç kimse geleceğini yıldız falına bakarak belirlemiyor (belirlememeli). Yıldızların yeryüzündeki olayları belirleme becerisi olmadığı biliniyor (bilinmeli).

Astrolog (*yıldızların durum ve devinimlerinden anlam çıkararak falcılık yapan kimse*) doğduğunuz zaman Güneş'in hangi takımyıldızda olduğunu hesaplıyor. Astrologların, astronomların gözlemlere dayanarak hazırladıkları tablo ve hesaplamalardan yola çıkarak hazırladıkları haritalar ve yaptıkları yorumların temelinde bilim var ama yorum yöntemi bilimle ilgili değildir. Amerikalı ünlü Gökbilimci Carl E. Sagan (1934-1996) **Yıldızlara iki şekilde bakılabilir: Ya oldukları şekilde ya da olmalarını dilediğimiz şekilde. özet görüş belirtmiştir. Sagan'ın bu sözünde bahsettiği iki bakış açısından birisi Astronomi bilimi iken diğeri de günümüzde de hala destekçi bulan Astrolojidir.**

Bilimde, bilimsel bir çalışmada bir hipotez olduğu ve bu hipotezin deneylerle sınındığını, hipotezin doğruluğunun baştan varsayılmadığı ve bilimsel çalışmanın yanlışlanabilir özelliğinin olması gerektiğini biliyoruz. Oysa astrolojinin yanlışlanabilir özelliği yoktur. Günümüzde astrologlar, Güneş'in, Ay'ın ve gezegenlerin insanın yaşamı üzerinde etkileri olduğunu ve buradan hareketle bir kişinin geleceğinin kestirilebileceğini öne sürerler. Gök cisimlerini bilimsel verileri temel alarak inceleyen astronominin kendine ayrı bir isim (astrofizik) bulmasıyla birlikte, **astrolojinin** hiçbir bilimsel dayanağı kalmadı.

Astroloji nasıl çalışır? **Astroloji** gelişen göksel hareketlerle, yersel eşleşimleri anlatır. **Astroloji** Güneş'in bir yıl boyunca gittiği yörünge düzlemi olan ekliptiği (tutulumu) genişleterek, Zodyak yani Burçlar Kuşağı üzerindeki hareketleri değerlendirir. Astroloji insanların duymak istediklerini daha fazla açıklamak konusunda uzmanlaştı **Sonuç olarak, toplumun büyük bir çoğunluğunun astroloji ve astronomi arasındaki farkı bilmediği bir ülkede, önce toplumdaki sözde bilimleri ayıklamak ve toplumun her kesimine bilim sevgisini ve kültürünü aşılamak gerekir. Gelişmiş ve bilim üreten ülkelerde toplumu oluşturan bireyler en azından uzay, bilim ve teknolojilerinin önemini algılamışlardır. Ülkemizde de astronomiyi ve bilimi, geleceğimiz olan gençlerimize anlatmalı ve sevdirmeliyiz. Not: Yazımı. okuyarak görüş bildiren Astrofizikçi Prof. Dr. M. Emin Özel'e teşekkürlerimi sunarım.,**

Dostça kalın